

Hodnoticí aktivita

Zemědělství dříve a dnes

Anotace

Tato aktivita cílí (na podkladu učiva o současné a minulé podobě zemědělských prací na venkově) u žáků na rozvoj a hodnocení kompetence sociální a personální, zejména na spolupráci žáků při skupinové práci. Rozvoj této kompetence je přirozeně zakomponován do jednotlivých učebních a hodnoticích aktivit, které jsou vzájemně provázány a vytváří kompaktní celek vyučovací hodiny.

Komplexní systém hodnocení, CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_001/0000751

Věk – cílová skupina

4. až 5. ročník

Časová dotace (rozsah výuky)

1 až 2 vyučovací hodiny (podle zařazení nadstavbového úkolu)

Znalostní a kompetenční předpoklady žáků

Žáci by měli být obeznámeni s kritérii dobré skupinové práce.

Prostorové a materiální požadavky na realizaci

Běžná třída – interaktivní tabule na promítání fotek je výhodou.

Vzdělávací obor

Člověk a jeho svět

Očekávaný výstup

ČJS-5-3-04 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.

Hodnocená klíčová kompetence

Kompetence sociální a personální: z obsahu klíčové kompetence bude hodnocena schopnost žáků spolupracovat ve skupině na základě předem daných pravidel.

Podrobnější informace k hodnoceným schopnostem a dovednostem klíčové kompetence

Při řešení hodnoticí aktivity budou žáci uplatňovat následující schopnosti a dovednosti:

- svědomitě pracovat na úkolu a svou práci dokončit (účinně spolupracovat při dosažení společného cíle);
- vyslechnout nápady spolužáků;
- domluvit se se spolužáky na společné věci;
- podat pomocnou ruku a požádat druhé o pomoc, když je potřeba;
- vytvářet příjemnou pracovní atmosféru.

Součásti hodnoticí aktivity

- Zemědělství dříve a dnes – srovnávací tabulka
- Zemědělství dříve a dnes – vrstevnické hodnocení

- Zemědělství dříve a dnes – bubliny
- Zemědělství dříve a dnes – hodnocení
- Zemědělství dříve a dnes – doprovodný obrazový materiál (Zdroje – viz níže)

Struktura a organizace realizace hodnoticí aktivity

Úvod – kritéria dobré skupinové práce a evokace (15 min)

Žáci jsou od začátku po celou dobu výuky rozděleni do čtyř- až pětičlenných skupin. Na začátku hodiny si žáci s učitelem zopakují kritéria dobré spolupráce (možno mít ve třídě vyvěšeno na posteru a upozornit na ně):

- svědomitě pracuji na úkolu a svou práci dokončím;
- vyslechnu nápady spolužáků;
- dodržuji společně domluvená pravidla;
- umím se s ostatními spolužáky domluvit na společné věci;
- umím podat pomocnou ruku a požádat druhé o pomoc;
- snažím se vytvářet příjemnou atmosféru v týmu.

Žáci dále pokračují evokací svých zkušeností a představ o zemědělské práci lidí na současném venkově. K evokaci učitel využije fotografie ze současnosti, které rozdá žákům do každé skupiny, zeptá se žáků, co si myslí, že je na fotografiích znázorněno. Nechá zaznít nápady dětí a položí základní otázku:

- Jak dnes vypadá práce v zemědělství na vesnici?

Žáci se ve skupině krátce poradí. Zatím své nápady neříkají nahlas. Dále učitel položí žákům soubor dalších otázek (otázky lze napsat nebo promítnout na tabuli, rozdat předtiskované do skupin):

- Kolik lidí z vesnice pracuje v zemědělství?
- Jak lidé obdělávají půdu?
- Co/kdo jim v tom pomáhá?
- Je tato práce fyzicky namáhavá?
- Jak se liší množství práce v průběhu roku?

Podněty pro učitele

- Kolik lidí z vesnice pracuje v zemědělství? – *spíše několik rodin, ne většina lidí*
- Jak lidé obdělávají půdu? – *pomocí strojů, traktorů, téměř všechno je mechanizované*
- Co/kdo jim v tom pomáhá? – *stroje, předpovědi počasí, v případě potřeby různé peněžní dotace, podpora státem...*
- Je tato práce fyzicky namáhavá? – *jistě ano, ale ne tolik jako dřív*

- Jak se liší množství práce v průběhu roku? – *nejvíce práce je v létě (žně), na podzim, letní dovolená moc není*

Skupina opět společně diskutuje a může si své nápady zapsat na mazací tabulku. Pak jednotlivé skupiny prezentují své nápady před ostatními spolužáky. Učitel zapisuje jejich odpovědi přehledně na tabuli do jednoho sloupce pod sebou (s nápady žáků se bude dále pracovat na závěr hodiny během srovnávací reflexe).

Práce s dobovými vyobrazeními

Chronologická řada (15 min)

Každá skupina obdrží sadu dobových vyobrazení, která znázorňují život a práci lidí na venkově na sklonku 19. a počátku 20. století. Obrázky zachycují jednotlivé fáze práce, kterou lidé během roku na venkově v zemědělství vykonávali (rostlinná výroba).

Úkolem žáků je nejprve zevrubně si obrázky prohlédnout a zamyslet se, co je na nich vyobrazeno. Skupinky krátce diskutují a poté přednesou své nápady celé třídě (1 až 2 min).

Následně je úkolem každé skupinky seřadit obrázky do správné chronologické posloupnosti (od setí až po zpracování sklizně) a ke každému obrázku vytvořit jednoduchý popis (jako by jej chtěli vložit a popsat do alba). Důležité je, aby celá skupinka uměla svá řešení zdůvodnit. Učitel skupinky obchází a kontroluje individuálně během jejich práce. Pokud si skupiny nevědí s obsahem vyobrazení rady, mohou využít krátkých popisných informačních textů, které učitel může k vyobrazením vytvořit a rozmístit po třídě. Vybraní žáci ze skupiny pak mohou jít hledat informace nezbytné ke splnění úkolů do textů. Ve zbývajícím čase je úkolem žáků připravit si krátké vyprávění podle obrázků.

Vyprávění příběhu (10 min)

Dále jednotlivé skupiny společně s učitelem vytvoří pomyslného hada a podle správně seřazených vyobrazení převede příběh – popis děje. Vyvolaný žák z jedné skupiny vždy mluví pouze k jednomu obrázku (řekne jednu dvě věty, aby popsal děj obrázku) a další žák naváže popisem druhého obrázku.

Učitel vyprávění žáků doplňuje informacemi o realitách (například na polích pracovaly také děti, které nechodily v letních měsících do školy, protože musely pomáhat rodině) a ptá se žáků, čím byly život a práce lidí v minulosti charakteristické (práce více fyzicky namáhavá, vše se dělalo ručně nebo zvířecí silou, vše zabralo více času – nebyly stroje...). Svůj výklad přizpůsobí nápadům, které vzešly z úvodní evokace tak, aby se vše propojilo v závěrečné reflexi, v níž žáci srovnávají zemědělskou práci dříve a dnes.

Živý obraz (25 min) – nadstavbový úkol

Dalším úkolem žáků je „vcítit se“ do postav vyobrazených na fotografiích a na základě svých předešlých zjištění se zamyslet nad tím, co asi lidé v minulosti mohli ve svém životě při vykonávání práce prožívat (práce byla fyzicky namáhavá a obtížná). Každá skupina dostane za úkol nyní pracovat pouze s jedním vyobrazením, které si sama zvolí. Učitel rozdává žákům do skupiny vystřížené papírové bubliny (viz doprovodný materiál – bubliny). Žáci do bublin napíší, co postavy z jejich obrázku asi mohly v minulosti říkat, myslet si nebo prožívat. Následně skupina vytvoří ke svému vyobrazení živý obraz. Každá skupina následně svůj živý obraz předvede, na pokyn učitele vždy promluví dotyčná postava a ostatní žáci hádají, která činnost našich předků je předváděna.

Poznámka pro učitele: Pozor na stereotypizaci – život a práce dříve byly fyzicky náročnější, ale to neznamená, že lidé byli nešťastní.

Závěrečná reflexe – porovnání, sebereflexe a vrstevnické hodnocení (15 min)

Učitel se s žáky na závěr hodiny vrací zpět k úvodní evokaci zapsané na tabuli – zemědělská práce na venkově dnes. Vedle stávajícího sloupečku vytvoří další sloupeček s nadpisem „Jak vypadala práce v zemědělství dříve?“. Žáci společně s učitelem postupně procházejí jednotlivé body, které si na začátku zapsali na tabuli. Srovnávají minulost a současnost a do druhého sloupečku společně s učitelem zapisují, co bylo v minulosti jinak. Případně může být přidán ještě třetí sloupec, kam si žáci s učitelem zaznamenají, zda došlo ke změně, nebo je vše stejné (pro lepší představu nabízíme učiteli možnou podobu srovnávací tabulky, viz doprovodné materiály) (10min).

Na závěr hodiny probíhá vrstevnické hodnocení formou vyplnění hodnoticího archu – jehož součástí jsou dva krátké „komenty“ – každý člen skupiny vyplní hodnoticí dotazník jednomu spolužákovi (5 min).

Učitel si na začátku vybere jednu skupinu, kterou bude blíže sledovat a do hodnoticího archu si bude zapisovat situace, kdy se žákům nedaří předem domluvená kritéria spolupráce dodržovat. Na základě těchto dvou zdrojů pak může žák s učitelem určit, na které ze tří úrovní se žák v oblasti spolupráce nachází.

Rozsah hodnocení

Hodnoceni mohou být všichni žáci.

Výsledná informace pro žáka

Žák si na základě vlastní sebereflexe, vrstevnického hodnocení a hodnocení učitele udělá představu o svých schopnostech v oblasti kompetence sociální a personální.

Výsledná informace pro učitele

Učitel si na základě vrstevnického hodnocení a svého pozorování (zápisu) udělá představu o úrovni kompetence sociální a personální vybraných žáků.

Obměna hodnoticí aktivity ve výuce

Tento způsob práce i hodnocení může být využit také při práci s dalšími oblastmi, kde žáci porovnávají minulost a současnost.

Zdroje obrázku:

1)orba_1: By Unknown author or not provided - U.S. National Archives and Records Administration, Public Domain,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=16170850>

- 1) orba_2: By Unknown author - Sde Warburg Archive via the PikiWiki - Israel free image collection project, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=14635694>
- 1) orba_3_RUCHADLO: Autor: Neznámý – Dějiny Československa, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=5951853>
- 2) setí_1 (Rozsévač): By אִין מִידע - Kfar Masaryk Archive via the PikiWiki - Israel free image collection project, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=15942383>
- 2) setí_2 (Rozsévač): By Jean-François Millet - Walters Art Museum: Home page Info about artwork, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18805450>
- 2) setí_3 (Rozsévač): By Llyfrgell Genedlaethol Cymru / The National Library of Wales from Wales/Cymru - Men sowing seed, CC0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=41793690>
- 3) žně_1: Autor: Neznámý – This file was provided to Wikimedia Commons by the Bulgarian Archives State Agency as part of a cooperation project. The Bulgarian Archives State Agency provides images, which are public domain. For attribution/citation of the source, Bulgarian Archives State Agency, please use the identification numbers of the document's fonds, inventory, archival unit and sheet., Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=41092213>
- 3) žně_2: Autor: Wlkus – Vlastní dílo, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=112916173>
- 3) žně_3: Autor: Pearson Scott Foresman – Tento soubor byl vyříznut ze souboru, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3205956>
- 3) žně_4: Autor: Provincial Archives of Alberta – Two unidentified woman and an unidentified man harvesting grain with a cradle farm equipment, No restrictions, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=44219596>
- 5) svážení obilí_1: By Moran, Peter, 1841-1914, artist - Library of CongressCatalog: <https://lccn.loc.gov/2003662244Image> download: <https://cdn.loc.gov/service/pnp/cph/3b10000/3b18000/3b18900/3b18987r.jpg>Original url: <https://www.loc.gov/pictures/item/2003662244/>, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=68227198>
- 5) svážení obilí_2: By Henryk Poddebski - <https://audiovis.nac.gov.pl/obraz/255555/>, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=74309913>
- 5) svážení obilí_3: By Department of External Affairs, Melbourne, Australia. - Image Processed by Distributed Proofreaders as part of the e-book creation for Project Gutenberg title "Wheat Growing in Australia", Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3717428>
- 6) pohrabovací hrábě: Autor: Verum – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6984563>
- 6) pohrabování obilných klásků: By Lionel Percy Smythe - <https://archive.org/stream/studiointernatio49lond#page/174/mode/2up>, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=11497594>

- 7) mláčení: By Unknown author - https://vk.com/wall-41332022_59992?z=photo-41332022_457320507%2Fwall-41332022_59992, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=110425026>
- 8) čištění=vátí obilí_1: By Derbrauni - Own work, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=91928890>
- 8) čištění=vátí obilí_2: By Pedro Varela - Family album, photo taken by my uncle Pedro Varela, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=942414>
- 9) uskladnění obilí_1: Autor: Jitka Erbenová (cheva) – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=15965294>
- 9) uskladnění obilí_2 (v pytlích): By Ernest Lund Mitchell (1876-1959) - This file is from the collection of the State Library of Western Australia. View its catalogue entry: b2940959~S2, Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=79245790>

